

Suggesties voor energiebesparing in kerkgebouwen

Enkele overwegingen en adviezen aan kerkbesturen voor de komende wintermaanden

CIO-K/ 07-12-2023

Kerkbesturen hebben te maken met de sterk gestegen energieprijzen bij de verwarming van de kerkgebouwen en overige kerkelijke gebouwen. Alhoewel de energieprijzen in 2024 in minder hoog zullen zijn, blijft een verantwoord gebruik van energie zinvol.

Verder stopt het zgn. prijsplafond en gaan een aantal overheidsheffingen op energie per 1 januari 2024 omhoog: zo gaat de energiebelasting op gas omhoog van € 0,59 naar € 0,71 per kuub. Ook zijn er plannen om in de komende jaren wijzigingen aan te brengen in de teruggave van een gedeelte van de energiebelasting.

Het zoveel mogelijk besparen op energie blijft daarom zinvol.

De kerkbesturen die deelnemen aan het inkoopproject "Energie voor kerken" hebben inmiddels bericht ontvangen over de prijsontwikkeling voor het komende jaar 2024. (zie ook www.energievoorkerken.nl)

Adviezen

In dit memo worden een aantal adviezen beschreven die behulpzaam kunnen zijn bij het beperken van het energiegebruik, zeker ook in de komende wintermaanden.

Deze adviezen omvatten:

- praktische tips om duur van de verwarming en hoogte te beperken
- denk aan alternatieve mogelijkheden op korte en langere termijn
- aandacht voor maatregelen in kader van duurzaamheid kunnen getroffen; hierbij valt te denken aan maatregelen die passend zijn voor het concrete kerkgebouw en aansluiten bij het gebruik dat hiervan wordt gebruikt. De subsidieregeling Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA) kan hierbij behulpzaam zijn.

Mogelijkheden om te overwegen zijn:

1. Stel de start van het stookseizoen zo lang mogelijk uit en beëindig het stookseizoen tijdig (bijvoorbeeld 1 april).
2. Stel de maximum temperatuur in op ca 15 graden. Houdt hierbij rekening met een opwarming van de ruimte van 1 tot 1,5 graad per uur, om condensvorming op verkeerde plaatsen te voorkomen, die tot schade kan leiden.
3. Het is van belang om de relatieve vochtigheid laag te houden, bij voorkeur onder de 65%, anders kan er schimmelvorming ontstaan. De relatieve vochtigheid is gemakkelijk te controleren met een meter. Verstandig om op meerdere plekken in het gebouw te meten. Indien de relatieve vochtigheid toch boven de 65% komt kunt u ventileren met droge buitenlucht of door de temperatuur iets te verhogen.
4. Laat niet een vooraf ingesteld programma voor de verwarming zomaar standaard draaien, maar stem de verwarming af op de actuele weersituatie.
5. Zet de verwarming al af halverwege een kerkdienst of bijeenkomst. Proefondervindelijk is vast te stellen wat nog redelijk comfortabel is.
6. Wanneer het aantal kerkgangers op zondag beperkt in aantal is, kijk of er in de wintermaanden geen kleinere alternatieve ruimte is. Of overweeg om twee kerkdiensten met ieder een beperkt aantal kerkgangers samen te voegen in één viering in één kerk. Als het aantal kerkgangers daarvoor te omvangrijk is, kunnen ook 2 diensten na elkaar worden gehouden.

7. Waar koren gewoonlijk repeteren in de kerkruimte zelf, kan overwogen dit in een kleinere zaalruimte te doen.
8. Let op (te lang) openstaande buitendeuren
9. Niet de hele week verwarmen: in sommige kerken wordt permanent verwarmd, maar de hele winter 24 uur per dag stoken kost erg veel energie. Vaak doet men dit voor het orgel, echter, voor het orgel is permanent stoken niet nodig! Het is zelfs beter om dit niet doen. Wel is een juiste luchtvochtigheid hierbij een aandachtspunt, hou hiervoor 35% tot 65% aan.

Voor meer informatie kunt u de publicatie “kerkorgels en binnenklimaat”, uitgebracht door de rijksdienst voor het cultureel erfgoed, bekijken. Deze publicatie kunt u downloaden via de website van de RCE:

<https://www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2017/01/01/kerkorgels-en-binnenklimaat>

10. Een aantal zeer grote kerkgebouwen in Nederland worden 's winters slechts in heel beperkte mate of niet verwarmd. Dit kan ook worden overwogen. Monumentale gebouwen zijn robuust en bovendien ooit ontworpen zonder verwarming of er was slechts een enkele ruimte met verwarming. Overweegt u dit, dan raden we aan om de relatieve vochtigheid goed in de gaten te houden, hou hem laag, onder de 65%. Voor bijzondere monumenten met bv. een waardevol interieur of collectie is het verstandig om wel enige verwarming te gebruiken. Hierbij kunt u denken aan een minimumtemperatuur van 6 á 8 graden.

Bedenk hierbij dat de gevolgen van de verschillende mogelijkheden locatie afhankelijk zijn, denk hierbij aan bouwjaar, vorm, afmeting, detaillering, onderhoudsstatus, aantal kerkgangers etc.

Alternatieven

Ook kan aan de volgende alternatieven worden gedacht:

- De aanschaf van fleecedekens
- Gebruik warmtekussens (bijv. van STOOV)
- Gebruik bij zeer incidenteel gebruik infraroodverwarming

Communicatie is belangrijk

Het is overigens belangrijk om dit soort maatregelen goed en tijdig te communiceren met uw kerkgangers, om het belang hiervan aan te geven en te waarschuwen dat een dikkere jas misschien nodig kan zijn. Dit is niet ideaal en gewenst, maar in deze bijzondere tijd is de medewerking van iedereen nodig om de energiekosten van de lokale kerkgemeenschap te kunnen beperken.

Maatregelen in kader van duurzaamheid

Energiebesparende maatregelen zijn door de enorm gestegen energieprijzen extra interessant geworden. Nagegaan zou kunnen worden of deze voor uw kerkgebouw, nevenruimten en/of vergaderruimten interessant kunnen zijn.

In dit verband kan de subsidieregeling voor Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA) wellicht interessant voor u zijn. In 2024 zal er weer een nieuwe aanvraagronde gehouden worden startend op 22 april 2024. Gezien de afgelopen twee rondes binnen een paar uur overschreven waren zult u een aanvraag zo spoedig mogelijk na opening van de aanvraag in moeten dienen. (Voor nadere informatie zie <https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/dumava>)